

MĚSÍČNÍK TŘINECKÉHO FARNÍHO SPOLEČENSTVÍ

m most

Číslo 368/ ročník XXXI.

srpen 2024

Proti dobrovolnému daru

KOSTELNÍ VĚŽ V NOVÉM HÁBITU

Více informací o opravě věže najdete uvnitř čísla.

Oprava střešní krytiny hlavní věže kostela

Jak jsem již avizoval dříve, chtěl bych se s Vámi podělit o několik zajímavostí a dat, které se udály během této velmi významné opravy a publikovat ještě několik důležitých informací a fakt z historie našeho kostela. Součástí této „finální zprávy“ je také krátký rozhovor s hlavním mistrem pokrývačem Jakubem Moskałą, který celé dílo prováděl a byl zodpovědný za koordinaci prací, bezpečnost a technických záležitosti ze strany zhotovitele. Oprava byla zahájena dne 8. 3. 2024 a oficiálně ukončena 21. 7. 2024.

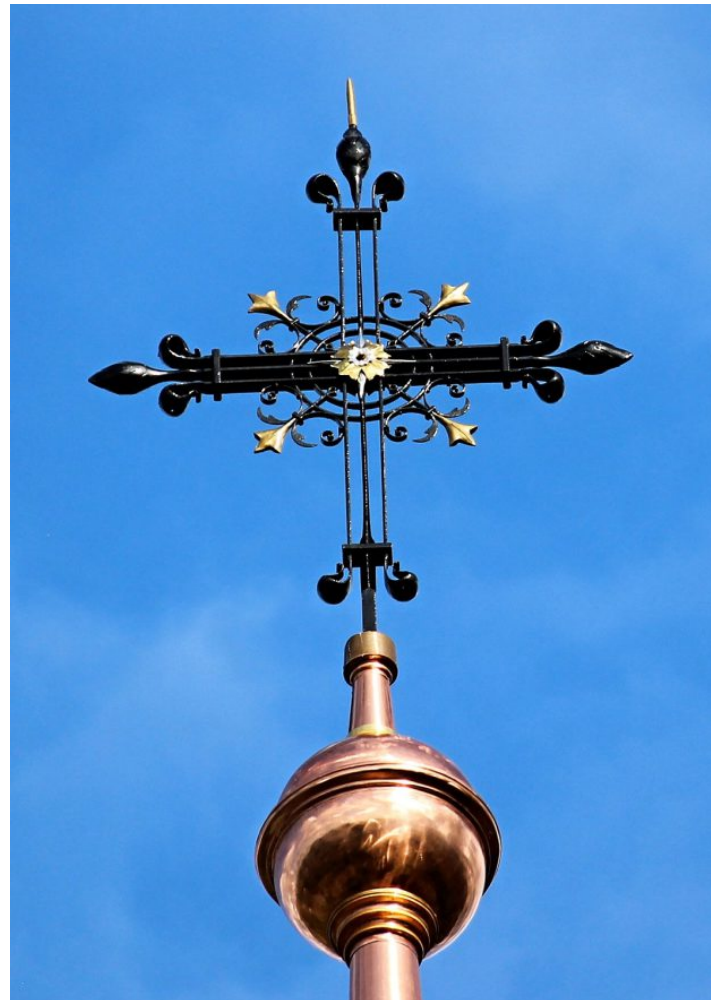
Realizace proběhla ve dvou částech. První a velmi důležitou částí byla stavba lešení, která samotná už zasluhuje uznání. Když jsem viděl projekt lešení a statické výpočty (více než 50 stránek obrázků a propočtů), uvědomil jsem si, jak je technicky náročná. Uvedu několik technických dat:

- Zděná část věže je vysoká cca 30 metrů, konstrukce krovu včetně kříže cca 29 metrů.
- Podpurná konstrukce lešení byla vysoká cca 29 metrů a vrcholová část pak stoupala do výšky cca 56 metrů od dlažby kolem kostela. Pro dopravu pracovníků a přesun hmot byl postaven pomocný výtah do výšky cca 30 metrů.
- Celková plocha lešení dle dokumentace byla 836 m² a celková hmotnost použitého materiálu (trubek, podlah) cca 26 tun.

Pokrývači celkově spotřebovali 3 tuny mědi, všechny spoje jsou provedeny tak, že nejsou vidět žádné hřebíky. Ukotvení bylo překrýváno plechem, spoje jsou falcovány. V místech většího zatížení (spodní část věže a lemování vikýřů) bylo ještě provedeno zpevnění podkladovým nerezovým plechem. Celý krov byl natřen Bochemitem, poškozené bednění bylo vyměněno. Nově byl proveden hlavní hromosvod na věži. Oplechování kolem vikýřů prováděl pan Moskała velmi precizně, spoje, které se nedaly falcovat, jsou zapájené. Byla vyhotovena nová dvířka ve vikýřích včetně kovaných ornamentů.

Samotný kříž umístěný na mosazné makovici je vysoký 2 metry a váží cca 80 kg. Jeho renovaci prováděla firma pana Koždoně z Oldřichovic. Kromě vlastního kříže, který byl ve velmi dobrém stavu, bylo z 80 % nově vykováno veškeré zdobení a ornamenty. Celý kříž pak byl pozinkován a nabarven černou kovářskou barvou. Určité prvky kříže byly pozlacené. Před osazením na věž byl kříž posvěcen.

Během opravy byla také v makovici objevena mosazná skříňka a papírový dokument. Později během demontáže původní krytiny byl nalezen ještě jeden papírový dokument a kousek měděné krytiny s nápisem. O obsahu skříňky jste už byli informováni v červnovém čísle MOSTu nebo v regionálních médiích. Ve spolupráci s Muzeem Těšínska byla vytvořena tisková zpráva o nález. Co se týče dodatečných nálezů, jsou tam zaznamenány informace o větších opravách střechy věže jednak v roce 1933 a pak v letech 1966–67. Kromě dat jsou na těchto dokumentech podepsány osoby, které opravu prováděly.

Součástí hlavního nálezu ve skřínce byl celkem obsáhlý dokument psaný německy, ve kterém se píše o stavbě kostela v letech 1883–1884 a celé přípravě projektu. Chtěl bych zde moc poděkovat panu Davidovi Pindurovi z Muzea Těšínska, který splnil slib a připravil částečný překlad tohoto dokumentu, který najdete na další stránce.

Baugeschichte - Dějiny výstavby

aneb obsah pamětního spisu z makovice věže kostela sv. Alberta

Součástí pamětní schránky ze září 1884 nalezené v dubnu tohoto roku v makovici opravované věže třineckého farního kostela je německy psaný pamětní spis s názvem *Baugeschichte*, což bychom mohli přeložit jako *Dějiny výstavby*. Jedná se o papírový dokument (výška 34, šířka 21 cm) čítající 12 stran, z nichž popsanych je 9. Autorem textu psaného německou novogotickou kurzívou (tzv. kurentem) je architekt a stavební rada Albin Theodor Prokop (1835–1916), autor projektu třineckého kostela, a také fary a domku zvoníka, resp. kostelníka. Prokop se již v 70. letech 19. století přímo v Třinci realizoval návrhem dělnické kolonie na (Starém) Borku. Je znám jako autor mnoha dalších veřejných, soukromých či užitek-ových staveb a projektů na Těšínsku (Bystřice, Frýdek, Karviná, Těšín aj.). Exkluzivně pro čtenáře farního časopisu MOST zde poprvé zveřejňujeme obsah Prokopova německy psaného pamětního spisu, který byl 21. září 1884 vložen do pamětní skříňky v makovici.

Císař František Josef I. vyslyšel v říjnu 1880 žádost starosty Třince a ředitele Walcherovy huti v Třinci Franze Obtulowicze o výstavbu kostela a fary v Třinci a založení farnosti Třinec podanou prostřednictvím arcivévod Albrechta, těšínského knížete. Úředním přípisem z 29. září bylo ředitelství Těšínské komory v Těšíně pověřeno během zimy 1881–1882 podniknout veškeré kroky vedoucí k uskutečnění tohoto záměru – připravit projekt výstavby kostela a fary a zajistit odloučení obce Třince od dosavadní farnosti Horní Lištná (včetně biskupského souhlasu). Vypracováním projektu a plánů k zamýšleným stavbám byl pověřen Albin Theodor Prokop, stavební rada Těšínské komory. Prokop svůj projekt konzultoval s císařským vrchním stavebním radou a profesorem Friedrichem Schmidtem z Vídně. Na Schmidtovy rady došlo ke dvěma změnám v projektu – mezi hlavní a bočními loděmi byly navrženy dva sloupky a navýšena hlavní věž usazená do západního průčelí.

Stavbyvedoucí Prokop předložil nové plány v září 1882 v Arcu arcivévodovi Albrechtovi. Položení základního kamene bylo císařem nařizeno na říjen 1882 a skutečně k tomu došlo 22. října. Posvěcení kamene provedl generální vikář rakouské části vratislavské diecéze, biskup Franciszek Śniegoń z Těšína za přítomnosti puncovského faráře

Franze Koziara, arcivévod Albrechta, dvorního rady rytíře Wilhelma von Jesse, ředitele Těšínské komory rytíře Rudolfa Walcher-Uysdala a dalších zainteresovaných zaměstnanců Těšínské komory a čestných hostů. Přítomen byl mj. i projektant Albin Theodor Prokop, Franz Obtulowicz, stejně jako další management třineckých hutí, množství dělníků a úředníků z hutí, jakož i obyvatel z širokého okolí. Projektant Prokop po položení a posvěcení základního kamene poděkoval panovníkovi za projevenou důvěru a předal oficiálně stavbu staviteli Fritzi (Friedrichu) Fuldovi z Těšína.

Dohled nad stavbou měl samotný ředitel Těšínské komory rytíř Rudolf Walcher-Uysdal. Společně s Gustavem Ölweinem, ředitelem třinecké Huti císaře Františka Josefa, zajišťovali přes zimu 1882–1883 potřebný stavební materiál (především řezivo a kamení). Dne 2. dubna 1883 zahájil stavitel Fulda stavební práce a 24. dubna byl položen první kámen k základům věže. Ty leží 5 m hluboko a sestávají z 1 m silného betonového bloku. Stavba kostela byla v roce 1883 dovedena po klenutí oken a před nadcházející zimou opatřena provizorním zastřešením. Výstavba hlavní věže byla tehdy dovedena do výšky 13 m. Na jaře následujícího roku stavba kostela pokračovala a v polovině července 1884 byla ukončena, v srpnu byl interiér vymalován.

Souběžně pokračovala výstavba hlavní věže. V polovině srpna 1884 byla hlavní věž dokončena po horní kamennou římsu, 9. září 1884 byla vztýčena střešní konstrukce, a 21. září 1884, kdy Prokop napsal tento pamětní spis, byl posvěcen a vyzdvižen kříž na věž.

Kostel, fara a domek kostelníka jsou zhotoveny podle plánů, skic a podkladů zhotovených architektem Albinem Theodorem Prokopem, rodákem z Hustopečí na jižní Moravě. Pod jeho vedením se na stavbě podíleli také členové stavebního oddělení Těšínské komory v čele s Ing. Gustavem Raimannem. Zednické, tesařské a kamenické práce zajistila firma stavitel Fritze Fuldy z Těšína, rodáka z Vítkovic. Z jeho zaměstnanců jmenujme stavbyvedoucího Adolfa Horna z Liberce, zedníka Jana Holušu z Dolního Benešova v Pruském Slezsku (zemřel na podzim roku 1883), zedníka Johanna Seyfrieda z Kravař v Pruském Slezsku, který se zasloužil o kvalitní provedení klenby. Dále je

jmenován tesařský mistr Leopold Lacheta ze Suchých Lazců u Opavy a kamenický mistr Ambrosio Rochetti z Bisuschia v Itálii.

Lomový kámen byl těžen v arcivévodských lomech v Dolní Lištné a Řece, kámen pro základy z lomu v Řece pronajatého staviteli Fuldovi. Dřevo na stavbu zajistila revírní správa Děhylov, pískovcové plotny na dlažbu revírní správa Střítež, řezivo pak parní pily v Jablunkově a Těšíně. Výrobu sanktusníkové věžičky, jakož i železných nosníků zajistila válcovna Karlovy huti v Lískovci u Frýdku. Kovářské práce zajistila Huť císaře Františka Josefa v Třinci. Klempířské práce obstaral Vinzenz Wenzl z Vídně, střešní krytinu Karl Niernsee z Vídně, zámečnické práce Johann Kuntz z Těšína a Adolf Schmack z Opavy. Cihly na stavbu vyrobila arcivévodská cihelna na Borku v Třinci, formy cihelna knížat Lichnovských v Křižanovicích v Pruském Slezsku, vápno zajistil arcivévodský hutní úřad Walcherovy huti v Třinci (Franz Obtulowicz).

Těšín 21. září 1884
Albin Theodor Prokop

Albin Theodor Prokop v závěru pamětního spisu vyjmenovává umělce, řemeslníky a firmy, kteří se podíleli na práci v interiéru, např. akademického sochaře Josefa Leimera z Vídně (oltáře podle návrhu Heinricha Holitzkého z Vídně), firmu Bratři Riegrové z Krnova (varhany), stavitele Fritze Fuldu z Těšína (kazatelna a pískovcové spodní konstrukce oltáře), stolařského mistra Karla Rogenhofera z Vídně (lavice, dveře), zvonáře Petera Hilzera z Vídeňského Nového Města (zvonky), továrníku Johanna Mannhardta z Mnichova (hodiny) a několik dalších osob či firem.

Je nutno upozornit, že výše uvedený obsah Prokopova dokumentu není doslovným překladem z němčiny, ten bude ještě předmětem dalšího zpracování autorem tohoto příspěvku a publikován v plném znění v odborném periodiku. Do nové pamětní skříňky obnovené makovice byla 28. června 2024 na faře v Třinci komisionálně vložena kopie Prokopova textu společně s kopiemi všech nalezených fotografií a dokumentů z roku 1884 a novodobými památkami a vzkazy pro budoucnost.

PhDr. David Pindur, Ph.D.
Muzeum Těšínska

Jak píše pan Pindur v závěru, dne 28. června 2024 byly oficiálně prezentovány dokumenty, které jsou už v současné době uloženy v nové skřínce v makovici pod křížem. Součástí dokumentace byl i tento dopis, ve kterém jsme v krátkosti popsali nálezy, uvedli, co kdo v rámci této opravy zajišťoval a sepsali dokumenty, které jsou uloženy ve skřínce:

Pochválen buď Ježíš Kristus!

Píše se rok 28.6.2024. Dokončujeme důležitou opravu střešní krytiny na kostelní věži. Vždyť to nejdůležitější je, aby nám do chrámu nezatékalo.

Děkujeme stavitelům a všem fachmanům za historický odkaz, který nám tímto chrámem zanechali.

140 let od vzniku byl nalezen v makovici původní odkaz stavitelů a všech důležitých osob, kteří k tak skvostnému dílu přispěli. Z dalších skrytých odkazů bylo zjištěno, že pravděpodobně první důležitá oprava střechy věže byla provedena v roce 1933 (pokrývači z Cieszyna). Zás posledně dochovanou informací, nalezenou v kostelní věži byl rok generální opravy 1966-1967, která se prováděla za časů p. faráře Františka Hellera a byla poslední. Tento zápisek je přiložen v originálu.

Rok 2024 se opět zapíše do historie, jako jeden z těch důležitých. V dubnu téhož roku byla podepsána smlouva na opravu kostelní věže s polskou odbornou firmou „Konstrukcje i pokrycia dachowe Jakub Moskala“. A je třeba zdůraznit, že jeho cit pro detail a odpovědnost předčila naše očekávání, a i přes svůj mladý věk se chopil tohoto díla s nadšením a láskou. Kromě střešní krytiny bylo zapotřebí opravit i několik dřevěných částí (hlavně bednění). Byla vyrobena nová dvířka do vikýřů včetně nového kování a úpravy rámečku tak, aby voda nezatékala do věže. Dalším důležitým krokem bylo čištění celé makovice, a hlavně oprava kříže na věži. Opravy kříže se ujal odborník p. Radek Kozdoň z firmy ZaKaR, sídlící v Oldřichovicích. Kříž byl očištěn (otrýskán) od rzi, několik kovaných detailů bylo nově vyrobeno, dle původní předlohy, celý kříž byl pozinkován a opatřen kovářskou barvou.

Je zapotřebí zmínit také firmu PROFO MONTÁŽE CZ s.r.o., která provedla montáž a demontáž lešení, bez něhož by nebyla celá oprava možná. Celou stavbu pak dozoroval Ing. Petr Váňa a technik BOZP Ing. Pavel Hanzelka.

Jako odkaz dalším generacím přikládáme kopii webových stránek naší farnosti na nosiči USB. Jsou tam data o celé farnosti, jejím fungování a činnostech a také o společenstvích v době uložení. Je tam uvedena historie několika desetiletí, která zachycuje farní časopis MOST. Dále jsou přiloženy kopie nálezu odkazu stavitelů z roku 1884 včetně fotografií důležitých osob. Tento nálezy a hlavně obsah nálezu je popsán PhDr. Davidem Pindurem z těšínského muzea, kde

jsou uloženy všechny originály tohoto nálezu. (Zpráva o nálezu je rovněž doložená formou posledního čísla měsíčníku Most) a také je tam přiložena fotografie skupiny pokrývačů.

Poděkování patří všem farníkům a dárcům za veškeré finanční dary spojené s opravou věže. Celková cena opravy byla 5,1 mil Kč.

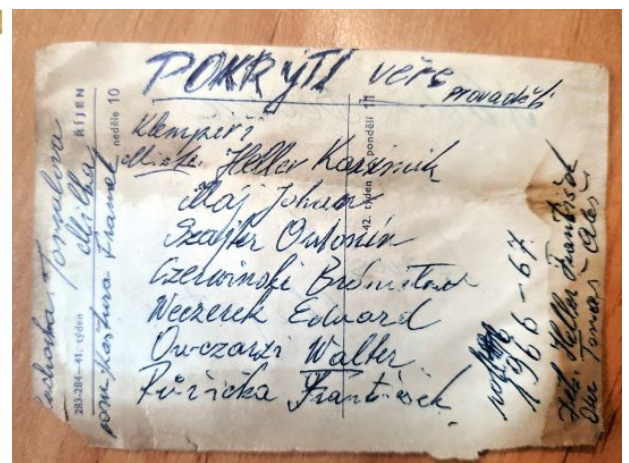
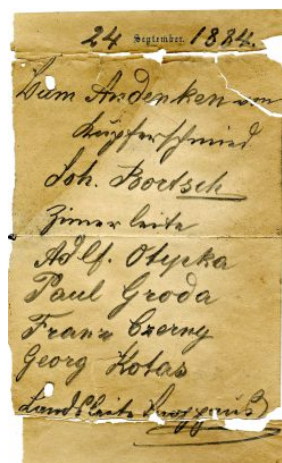
Pevně doufáme, že až se jednou tento odkaz otevře, bude zde pořád křesťanská země se svými právy a vírou, katolickou vírou v jednoho Boha ve

třech osobách, vírou ve vzkříšení Ježíše Krista a v jeho nekonečnou lásku, kterou nás věrný lid skrze svátosti a svou matku Marii Pannu vede do království věčného života.

Sepsal

Ing. Wieslaw Wania
hlavní koordinátor opravy věže za farnost

Za římskokatolickou farnost Třinec
Mons. Mgr. František Vrubel, Farář
V Třinci A.D.2024

Kus dobré a velmi odborné práce provedl hlavní pokrývač, mistr Jakub Moskała. Poprosil jsem ho nakonec o krátký rozhovor (publikujeme v polštině):

WW: Proszę o kilka informacji o pana firmie – kiedy powstała, czym się zajmuje

JM: Firmę założyłem 2016 roku. Tytuł mistrza w zawodzie Blacharz zdobyłem rok później a na dachach pracuję od 15 roku życia. Moja firma zajmuje się remontami dachów na obiektach zabytkowych i tworzeniem nowych konstrukcji dachowych z naturalnych i szlachetnych materiałów. Nasz zespół liczy obecnie 5 osób.

WW: Jakimi ciekawymi realizacjami może się pana firma pochwalić?

JM: Z ciekawszych realizacji mogę pochwalić się remontem pokrycia dachu Kościoła św Małgorzaty w Bielsku Białej, Remontem dachu oraz 120 letniej elewacji z łupka w Niemczech. Remontowałem również wieżę kościoła w Cieszynie na ul. Szersznika.

WW: Kiedy dowiedział się Pan o tym, że będzie realizował remont dachu w Trzyńcu na wieży, co panu przebiegło po myśli?

JM: Gdy dowiedziałem się o możliwości wykonania wieży w Trzyńcu pomyślałem, że to wyzwanie dla mnie. Uwielbiam pracować na takich wysokościach. To moja pasja.

WW: Proszę opisać w kilku zdaniach jak remont przebiegał, co podczas remontu było najbardziej skomplikowane, z czego Pan ma największą satysfakcję...

JM: Remont przebiegał sprawnie. Największym zaskoczeniem i radością była kapsuła czasu, która była umieszczona w kuli pod krzyżem 56 m nad ziemią, nie otwierana od 1884 roku. To prawdziwy skarb.

Na pokrycie wieży zużyliśmy ok 3 tony blachy. Pracowaliśmy na wyciągu wysokości 30 metrów. Krzyż na wieży ważył ok. 80 kg i jest wysokości 2 m. Największym utrudnieniem była pogoda. Częste burze uniemożliwiały i komplikowały dalsze prace. Prawdziwym dziełem, z którego jestem dumny są lukarny. Odtworzyłem ich wzór z zachowaniem wszystkich szczegółów dokładnie tak samo, jak wyglądały one w 1884 roku, jednak zamiast cynku użyłem trwałszego materiału - miedzi. Ta praca

Z lewej strony stoją: Mateusz Ligocki, Wojciech Krzyścin, Jakub Moskała, Zbigniew Ligocki, Andrzej Danel

wymagała ode mnie artystycznego podejścia i niebywalej precyzji. Drzwi do lukarny wykonał mój serdeczny przyjaciel Mirosław Rucki - stolarz z wieloletnim doświadczeniem.

WW: Co chciałby Pan przekazać parafianom trzyńskim?

JM: Wszystkim parafianom chciałbym serdecznie podziękować za zaufanie, którym obdarzyli mnie i moją firmę. Cieszę się, że mogłem uczestniczyć w tak wielkim wydarzeniu w historii parafii. Dziękuję również, że cierpliwie znosiliście niedogodnienia związane z pracami i hałasem.

WW: Dziękuję za rozmowę i życzę dużo powodzenia.

Chci poděkovat vám všem, kteří jste přispěli na opravu věže, ať už formou nedělních sbírek nebo individuálních darů (i v řádech desetitisíců), protože bez této finanční pomoci by se tak velkou a náročnou opravu nepodařilo tak rychle realizovat. Když jsme ji zahajovali, bylo na farním účtu cca 2,5 mil Kč a nikdo nevěřil, že opravu bez výrazné finanční půjčky zvládneme. Ale Bůh se skrže vás postaral o to, že k dnešnímu dni máme vyrovnány všechny pohledávky firmy pana Moskały. Zbývá doplatit fakturu za autorský a technický dozor stavby, a pak ještě za práce spojené s opravou vitráží boční strany věže, drobné stavební práce a za pronájem lešení, protože to už bude fakturováno přímo naší farností.

Děkuji také za disciplínu a dodržování bezpečnostních opatření během stavby.

Ing. Wiesław Wania